

1. בבא בתרא טו, א

חזקיהו וסיעתו כתבו (ימ"ש"ק סימן) ישעיהו, משלי, שיר השירים וקהלת.

2. סדר עולם רבה (ליינר) פרק טו

לעת זקנת שלמה סמוך למיתתו שרתה עליו רוח הקדש, ואמר שלשה ספרים הללו, משלי, שיר השירים, קהלת.

3. שיר השירים רבה (וילנא) פרשה א

ג' ספרים כתב משלי וקהלת שיר השירים. אי זה מהן כתב תחלה? ר' חייא ובה ורבי יונתן רבי חייא רבה אמר משלי כתב תחלה ואח"כ שיר השירים ואח"כ קהלת ומייתי לה מהאי קרא וידבר ג' אלפים משל, משל זה ספר משלי, ויהי שירו חמשה ואלף זה שיר השירים, וקהלת בסוף אמר. מתנייתא דרבי חייא רבה פליגא על הדין שמעתא. מתניתא אמרה שלשתן כתב כאחת ושמעתיא אמרה כל חד וחד בפני עצמו, תני רבי חייא רבה רק לעת זקנת שלמה שרתה עליו רוח"ק ואמר ג' ספרים משלי וקהלת ושיר השירים, ר' יונתן אמר שה"ש כתב תחלה ואח"כ משלי ואח"כ קהלת ומייתי לה ר' יונתן מדרך ארץ כשאדם נער אומר דברי זמר. הגדיל אומר דברי משלות. הזקין אומר דברי חבלים.

4. משנה, ידים ג, ה

כל כתבי הקדש מטמאין את הידים שיר השירים וקהלת מטמאין את הידים ר' יהודה אומר שיר השירים מטמא את הידים וקהלת מחלוקת ר"א קהלת אינו מטמא את הידים ושיר השירים מחלוקת רש"א קהלת מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה אר"ש בן עזאי מקובל אני מפי ע"ב זקן ביום שהושיבו את ר"א ב"ע בישיבה ששיר השירים וקהלת מטמאים את הידים אמר ר"ע חס ושלום לא נחלק אדם מישראל על שיר השירים שלא טמא את הידים שאין כל העולם כלו כדאי כיום שניתן בו ש"ה לישראל שכל כתובים קדש ושיר השירים קודש קדשים ואם נחלקו לא נחלקו אלא על קהלת א"ר יוחנן בן יהושע בן חמיו של ר"ע כדברי ב"ע בד נחלקו וכו' גמרו:

5. תוספתא ידים ב, יד

ר' שמעון בן מנסיא אומר שיר השירים מטמא את הידים מפני שנאמרה ברוח הקדש קהלת אינה מטמא את הידים מפני שהיא מחבבתו של שלמה.

6. פירוש רמב"ן על קהלת א, א

והנה שלמה השליט היכול החכם חבר כל הספר הזה להיות מהביל כל העולם ולאמר לנו כי הכל הבל גמור. ויש לנו לתמוה ממנו תימה גדול. אם כן הבורא אותו פעל פועל בטל ושל הבל וריק? ואין ראוי לחכם שיפעול פועל בטל ואף כי תמים דעים! וראוי לנו שנאמר לשלמה מה שאמר אותו עם הארץ לר' שמעון בן אלעזר לד לאומן ואמור לו כמה מכוער כלי זה שעשית! ועוד היאך אמר שלמה על כל העולם שהוא הבל והב"ה מתפאר בעשייתו כמו שאמר הנה עשיתי את השמים ואת הארץ בכחי הגדול ובזרועי הנטויה (ירמיהו כ"ז: ה'), ואומר ואל מי תדמינוי ואשוע יאמר קדוש. שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה (ישעיהו מ': כ"ה-כ"ו). וכן כיוצא באלה הרבה שהב"ה משתבח ביצירת שמים וארץ, בוראן משבחן ומי מגגן בוראן משבחן ומי יתן בהן דופי... ועוד נאמר לו לשלמה משה רבך אמר וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד (בראשית א': ל"א). ואתה אומר שהוא הבל והבל הבלים? ... כי הקב"ה נתבונן ונתיעץ בכל אשר עשה בהם ובתולדות לעולמי עד והסכים בכל שהוא טוב מאד ואין בו שום רוע. וזה ירמוז גם לרעות העולם כגון הייסורין והאפיסות שכולם טוב וצורך ותועלת. וכמו שאמרו רבותינו והנה טוב מאד (בראשית א': ל"א) והנה טוב מות... הרי מכל מקום התורה מבארת כי כל הנברא בעולם בין עליון בין תחתון טוב מאד, והיאך יאמר שלמה כי הכל הבל והבל הבלים.

7. שבת ל, ב

אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב: בקשו חכמים לגנוז ספר קהלת מפני שדבריו סותרין זה את זה, ומפני מה לא גנזוהו - מפני שתחילתו דברי תורה וסופו דברי תורה, תחילתו דברי תורה - דכתיב מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש ואמרי דבי רבי ינאי: תחת השמש הוא דאין לו, קודם שמש - יש לו. סופו דברי תורה - דכתיב סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם... ומאי דבריו סותרין זה את זה? - כתיב טוב כעס משחוק וכתיב לשחוק אמרתי מהולל. כתיב ושבתני אני את השמחה וכתיב ולשמחה מה זה עשה. לא קשיא, טוב כעס משחוק - טוב כעס שכועס הקדוש ברוך הוא על הצדיקים בעולם הזה, משחוק שמשחק הקדוש ברוך הוא על הרשעים בעולם הזה. ולשחוק אמרתי מהולל - זה שחוק שמשחק הקדוש ברוך הוא עם הצדיקים בעולם הבא. ושבתני אני את השמחה - שמחה של מצוה, ולשמחה מה זה עשה - זו שמחה שאינה של מצוה.

8. פסיקתא דרב כהנא, פיסקא כו - אחרי מות

ד"א לשחוק אמרתי מהולל (קהלת ב). א"ר אחא א' שלמה דברים ששחקה עליהם מידת הדין הוללתים. כת' לא ירבה לו נשים (דברים יז: יז) וכת' ויהי לו נשים שבע מאות ופלגשים שלש מאות (מלכים א' יא: ג). כת' לא ירבה לו סוסים (דברים יז: טז) וכת' ויהי לשלמה ארבעים אלף אורות סוסים למרכבתו ושנים עשר אלף פרשים (מלכים א' ח: ו). כת' וכסף וזהב לא ירבה לו מאד (דברים יז: יז) וכת' ויתן המלך את הכסף בירושלם כאבנים וג' (מלכים א' י: כז). ולא היו ניגנבות, א"ר יוסה בר' חנינה אבנים שלימות של עשר אמות היו ושל שמנה אמות היו. תני ר' שמע' בן יוחי אפילו משקלות שהיו בימי שלמה של זהב היו, אין כסף נחשב בימי שלמה למאומה (ד"ה ב' ט: כ). ולשמחה מה זו עושה (קהלת ב: ב), א' לו הקדוש ברוך הוא מה עטרה זו עושה בידך, רד מכסאי. באותה שעה ירד מלאך בדמותו של שלמה וישב לו על כסאו והיה מחזר שלמה על כל בתי כנסיות ועל כל בתי מדרשות שהיו בירושלם ואו' להם אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלם (שם א: יב), והם אומרים לו שלמה המלך יושב על כסאו ואת או' אני שלמה המלך. ומה היו עושים לו, היו מכים אותו בקנה ונותנין לפניו קערה של גריסין. באותה שעה הוא אומר הבל הבלים אמר קהלת וג' (שם ב).

9. ויקרא רבה (מרגליות) פרשת שמיני פרשה יב

א"ר יודן כל אותן שבע שנים שבנה שלמה בית המקדש לא שתה בהן יין, כיון שבנה בית המקדש ונשא את בת פרעה אותו הלילה שתה יין. והיו שם שתי בלזמיאות, אחת שמחה לבנין בית המקדש ואחת שמחה לבת פרעה. אמ' הקדוש ברוך הוא של מי אקביל של אילו או של אילו. באותה שעה עלתה על דעתו להחריבו, הה"ד כי על אפי ועל חמתי היתה לי העיר הזאת וגו' (ירמיה לב, לא). א"ר הילל בריה דר' ולס כזה שהוא עובר מקום מטונף ועוקם את חוטמו. א"ר חוניא שמנים מיני ריקודים ריקדה בת פרעה באותו הלילה. ר' יצחק בן אלעזר אמ' שלש מאות מיני ריקודים ריקדה בת פרעה באותו הלילה. והיה שלמה ישן עד ארבע שעות ביום ומפתחות בית המקדש נתונין תחת ראשו. הדא היא דתנן על תמיד של שחר שקרב בארבע שעות. הא כיצד עשת לו כמן פרס וקבעה בו כוכבים ומזלות ופירסה אותו למעלה הימנו וכשהיה מבקש לעמוד היה רואה אותן והיה סבור שעדיין הוא הלילה וישן לו עד ד' שעות. נכנסה אמו והוכיחתו. ויש או' ירבעם בן נבט נכנס והוכיחו.